

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEK

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Ozadje volivnega boja v Avstriji

Mi smo na tem mestu napisali zelo ostre besede na naslov krščanskih socialcev v Avstriji. Nam se je vsled tega zamerilo. Toda niti ene črke ne moremo spremeniti na objektivni oceni zveze krščanskih socialcev z nacionalističnimi strujami, ki se danes trgajo za Avstrijo. Za nas sta marksizem, ki hoče duševne dobrine podjarmiti materijelnim in nacionalizem, ki hoče nadnaravne dobrine postaviti v službo pagnanskemu oboževanju plemenskih vrtilin, enako nevarna in enako nasprotna krščanskim načelom.

Vendar pa se je idejna stran avstrijskih volitev razjasnila in sicer v bistvenih točkah. Krščanski socialci sicer k temu niso veliko pripomogli. Razjasnitev je prišla od zunaj. Krščanski socialci so šele zapazili, da so šli predaleč, ko so od svojih zaveznikov sprejeli nekaj neprijetnih sunkov. Heimwehr na Nižnjem Avstrijskem in na Štajerskem je ognjevit protestiral proti temu, da bi se njen program spravil v sklad s programom stranke, kateri predseduje Vaugoin. Na Koroškem, kjer je bil boj med na krščanski podlagi stoječimi in liberalnosvobodomiselnimi strankami vedno najbolj izrazit, so se pristaši gen. Hülgertha koroškega Heimwehra, celo izrazili, da rajši glasujejo s svobodomiselnimi agrarci, kot pa s pobožnimi krščansko-socialci. Slednji so torej opazili, da so šli v svoji volilni razboritosti predaleč v sosedni tabor, nakar je sledilo takoj treznejše presojanje položaja. Spraviti v zvezni državni zbor nekaj svobodomislecev več pod masko protimarksističnega bloka, to bi bilo s političnega stališča zelo kratkovidno početje.

Drugo dejstvo, s katerim se je krščanski socialna stranka hvala Bogu okoristila, je pa prišlo od strani katoliške hierarhije, ki se nikdar ne veže na kakšno politično stranko, in ki si v političnem boju obdrži trezno neodvisnost v presojanju moralnih vrednot, ki jih odkrivajo programi političnih skupin. Avstrijski škofje so rekli, da vlada v sedanjem volilnem boju velika nejasnost in da proti nevarnosti, da se bo marsikateri glas dobrega krščanskega volilca zgubil v temi načelne brezčilnosti in v tej za sedanje avstrijske volitve tako izraziti anarhiji vrednot. Zato so kot pastirji katoliškega ljudstva morali napraviti jasnost. To se je zgodilo v pastirskem listu, ki je razsekal vse zvozlane in zveržene politične kombinacije in intrige ter postavil avstrijskega volilca pred brutalno dejstvo, da se mora odločiti, da nastopi za Kristusa ali proti njemu. Pastirski list je imel ta blagodejni učinek, da je slekel vse maske številnim političnim barantačem in razgalil pravi pomen volivnega boja. Avstrijski škofje so rekli, da se vrši kulturni boj in da ni več čas za oklevanje, ampak da mora krščanski volilec glasovati za krščanska načela.

Protisunek svobodomiselstva in pa krepka beseda škofov sta spravila krščansko-socialno stranko zopet na pravi tir, resnica se je izluščila iz nacionalističnega omota. Volilni boj je postal sedaj enostaven.

Stranke, ki si sedaj nasprotujejo, se ne delijo več v neki vodeni protimarksizem in v socializem, danes jih deli le ideja krščanstva. Izmed Heimwehrovcev bodo glasovali s krščanskimi socialisti oni, ki so krščanskega svetovnega naziranja, svobodomiselni nacionalisti pa bodo nastopali samostojno. Skupina, ki se je zbrala pod pisano zastavo bivšega kanclerja Schoberja, je morala pokazati svojo pravo nemaskirano barvo in marsikateri oboževatelj Schoberjev je na svoje začudenje zapazil, da je Schobrov blok samo drugo ime za svobodomiselno brodogovje, katerega so politični viharji zadnjih deset let zredčili in raztepli na vse strani in ki se sedaj skuša zopet zbirati odet v suknič razžaljenega in ponižanega meščana. Socialistična stranka sama je bila istakotako primorana, da brez ovinkov podčrta svoj protikrščanski program, ki hoče ločiti Cerkev od države, ki hoče razušiti svetost zakona in izobčiti iz mladinske vzgoje neobhodno potreben vpliv krščanske vere. Vse druge stranke, naj se zovejo Heimatbund, ali Landbund, ali nacionalni socialisti, ali komunisti ali Vsemenci, ali patrijotski blok, bodo — ali hočejo ali ne, morale prevzeti odgovornost nase, da se dvigajo proti krščanstvu in da želijo kulturnega boja.

Mi smo krščanskim socialcem pa še posebej hvaležni, da so osobito še v vprašanju zaščite naše slovenske manjšine izrekli besedo, katero smo od njih že davno pričakovali. Če krščansko svetovno prepričanje ne bo več nudilo sredstev, da se zaščitijo božje in naravne pravice človeštva, kam pa naj potem gremo po pomoč? Kam naj se koroški Slovenci potem obrnejo?

Po našem prepričanju je razjasnitev prišla malo prepozno, tako da uspeh ne bo tak, kot bi ga imeli pričakovati pri avstrijskem ljudstvu, ki je po svoji pretežni večini vdano krščanstvu, ter si je vsled nekaj taktičnih pogrešk Vaugoina in vsled neovirane nacionalistične gonje pustilo zmešati svoje politične prepričanje. Vendar je prišla še dosti zgodaj, da bo krščanskim socialcem zagotovila če ne več pa vsaj isto število mandatov v novi zbornici, kot jih so imeli v stari.

Kot sosedni Avstrije, ki želimo, da bi si v prihodnjih dneh izbrala parlamentarno večino, ki bo garantirala razvoj prijateljskih vezi med njo in med nami, ki bo med avstrijskim ljud-

Mussolinijev blok

Tajna vojaška zveza med Bolgarijo in Italijo

Sofija, 3. nov. p. Po najnovejših vesteh je Bolgarska poslala generala Vlkova v zvezi s kraljevo ženitvijo v Rim, od koder se je vrnil v Sofijo in bo v kratkem podal ostavko na položaj bolgarskega ministra v Rimu.

To potrjuje »Narod«: General Vlkov je danes odpotoval v Rim, da preda svoje pismo. Po vrnitvi bo prevzel v vladi Ljapčeva resor vojnega ministrstva.

Kombinacija z generalom Vlkovom ni v Bolgariji nikogar iznenadila. General Vlkov je že dolgo deloval na to, da bi merodajni činitelji bolgarskega javnega življenja ustvarili režim, ki bi pomenil restavracijo Bolgarske v polnem smislu. To posebno v smislu njene borbe in težnje za revizijo neučilne pogodbe.

Vlkov je za časa svojega bivanja v Rimu sklenil v imenu bolgarske vlade in z odobritvijo najvišjega mesta tajno vojno zvezo med Bolgarijo in Italijo. Tendence, ki se že javljajo v bolgarski in italijanski javnosti, da se Bolgariji omogoči nemoteno oboroževanje radi ohranitve miru na Balkanu, predstavljajo samo

eno klavzulo iz tega tajnega italijansko-bolgarskega vojnega sporazuma.

V zvezi z ženitvijo kralja Borisa, postopnem uvajanju diktature po fašističnem vzorcu v Bolgariji se je zvedelo iz opozicijskih krogov, da sta bolgarska in italijanska vlada nedavno sklenili sporazum o izvozu bolgarskega žita v Italijo. Italijanska vlada želi na ta način podpreti bolgarski narod, ki se nahaja v najtežjem in najbolj kritičnem gospodarskem položaju v Evropi, ker je v Bolgariji 150.000 brezposelnih, ki bi utegnili postati zelo nevaren material za revolucionarno borbo.

V kombinaciji je, da stopi general Vlkov na čelo močne parlamentarne skupine iz sestave današnjega Demokratičskega sgovora in da na ta način prisili od parlamentarnih in izvenparlamentarnih strani ugodno smer diktatorskofašističnega režima v popolnem soglasju vseh vojaških činiteljev in z pasivnim odobravanjem Ljapčeva, ki je nasprotnik take kombinacije.

Opozicijski krogi, zlasti pa zemljoradniki in socialisti, gledajo z največjo skrbjo na novo smer bolgarske politike. Ti krogi trdijo, da je v vprašanju nova organizacija držav, ki jim stoji na čelu Italija, ki ji je cilj, da paralizira vpliv male antante na razmere v srednji, pa tudi jugovzhodni Evropi. Ta blok držav, bi imele tvoriti Bolgarija, Grčija, Madjarska in Turčija. Prav tako trdijo ti krogi, da se je nedavno ob priliki obiska Bethlena v Angori in Sofiji to vprašanje podrobno obravnavalo in je ustanovitev bloka stvar bližnje bodočnosti.

Bolgarske manifestacije za Italijo

Sofija, 3. novembra. AA. »Rodni zaščitniki« so priredili včeraj manifestacije pred italijanskim poslanstvom. Poslanik Piancentini je stopil iz poslanstva in so ga manifestantje dvignili na svoja ramena in nesli do bulvara Carja Osvoboditelja. Pri tej priliki je imel Piancentini govor, v katerem je med drugim rekel, da čaka fašizem velika bodočnost.

Ministri na potovanju

Gozd. minister Sernec o našem gozdarstvu

Belgrad, 3. nov. m. Včerajšnji in današnji dan so ministri porabili ter napravili sestanke po Hrvatski in Slavoniji. V Karlovcu je imel zanimiv govor minister dr. Šibenik. Danes pa so imeli ministri sestanek v Osijeku, kjer je govoril finančni minister dr. Švrljuga. V daljšem govoru je obrazložil ukrepe, ki jih je vlada sprejela glede znižanja davčnih bremen, kakor tudi, kaj se bo še v bodoče storilo, da bi se davčna bremena olajšala. Naglasil je, da se v finančnem ministrstvu stalno gleda na to, da se popravi uprava tako, da ne bo nihče imel vzroka se v bodoče pritoževati.

V Ogulinu je od ministrov govoril minister za šume in rude ing. Sernec, ki je v svojem govoru med drugim izjavil:

Vsi govorniki na današnjem sestanku so govorili o vprašanju gozdarstva in gozdarstva sploh. Predno odgovorim na stavljeno vprašanje, moram glede svojega resora omeniti par stvari. Znano vam je, da sem že pred mesecem prevzel ta resor. Med tem časom sem bil pol časa na potu, pol časa v Belgradu. (Burno odobravanje.) Nadejam se, da se bomo popolnoma razumeli. Povsod se govori, da se gozdarstvo nahaja v veliki krizi. Res so razmere v gozdarski industriji težavne, tako pri majhnih kakor pri velikih žagah.

Po poročilih, ki jih imamo v ministrstvu, se lahko ugotovi, da je temu vzrok ruski dumping. Sovjeti so poslali mnogo ladij z lesom v Italijo in celo v Ameriko in Anglijo. Oni ponujajo predelane les po taki ceni, da tukaj ni vračunan niti delavec, niti taksa, niti prevoz. Poleg tega moramo priznati, da je kvaliteta njihovega lesa boljša. Verujem, da to ne bo dolgo trajalo. Končno tudi Rusija ne bo mogla vzdržati dolgo s takimi cenami. Druga stvar je, da ta kriza ni samo pri nas, marveč v celi Evropi, kajti produkcija življenjskih potrebščin in industrijskih predmetov se ne nahaja v ravnotežju. Mi smo sedaj šele v začetku te krize, ki bo lahko trajala še eno do dve leti. Vendar bomo lažje vzdržali to krizo, ker smo

kmetijska in agrarna država, dočim bodo v industrijski državi težave posebno prihodnje leto. To se že vidi tudi iz velikega števila brezposelnih v teh državah. To so samo konstatacije. Mi pa moramo vedeti tudi za vprašanje, kako ozdraviti to krizo. To ni samo vprašanje močnega resora, to zanjima tudi resor trgovinskega, finančnega in prometnega ministrstva. Pričeli smo razmišljati o tem in mislim, da bomo v najkrajšem času tudi sklicali v Belgradu posebno anketo zastopnikov šumске industrije, da bomo dobili nasvete in predloge od zainteresiranih činiteljev.

Glede opomb o nepravilnih licitacijah, kakor tudi o tem, da kmetije ne dobijo iz državnih šum lesa za popravo svojih hiš, mislim, da je temu kriva slaba uprava. To so v prvi vrsti krive napake uradnikov. Zato je potrebno, da se vsak pritoži proti takemu postopanju. Zagotavljam vas, da se bo vsaka taka pritožba razumela in sprejela širokogrudno. Take upravne napake se povsod dogajajo. So uradniki, ki so širokogrudni, mnogi pa so tesnogrudni. Zato bom ponovno dal razpis, da morajo ljudstvu v tem oziru čim bolj pomagati.

Izjava bivših samostojnih demokratov

Belgrad, 3. nov. m. V tukajšnjih krogih se posebno komentira izjava bivših samostojnih demokratov na sestanku ministrov v Karlovcu. Ta izjava, ki so jo v imenu bivših pristašev demokratske stranke dali, se glasi takole:

V aktu kralja, s katerim dobiva država eno ime, narod in junška vojska enotno jugoslovansko zastavo, vidimo odločen in važen korak v jugoslovanskem duhu in vidimo začetek izvajanja naše jugoslovanske nacionalne ideje. To dejanje pozdravljamo, ker je predpogoj uresničitve naših idealov. Globoko smo prepričani, da leži bodočnost naše države v popolnem edinstvu. Smatramo za svojo dolžnost, da podpiramo vladino akcijo.

Brüning o zunanji politiki

Nemčija vztraja na politiki miru

Pariz, 3. nov. as. Nemški državni kancler dr. Brüning je berlinskemu dopisniku »Petit Parisien« dovolil velepomemben intervju, v katerem v jasni liniji določa zunanje politični program nemške vlade. Dr. Brüning izjavlja: Nemška zunanja politika se bo nadaljevala ravno tako kakor do sedaj na poti miru, odklanjajoč vse pustolovščine. Mi gremo po poti naravnega procesa. Ta zunanja politika temelji v načelu lojalnega izvrševanja mednarodnih pogodb in miroljubnega sodelovanja narodov. Ta politika je postala skupno mnenje daleko največje večine nemškega naroda. Iz tega skoro soglasnega mnenja nemške politike rezultira tudi moč sedanje nemške državne zunanje politike, ki v svoji neumorni kontinuiteti nikdar ni poskušala, izogniti se potrebnemu prizadevanju za zavarovanje miru. Izpraznitev Porolja je pomembna etapa na poti za uresničenje te

politike. Zdi se, da Francija ni prav ocenila težkoč gospodarske krize v Nemčiji. Dosedanje olajšave reparacijskih dolžnosti niso prinesle pričakovane gospodarske in politične olajšave. Problem varnosti se vedno zopet postavlja v ospredje kot izraz stalnega nezaupanja. Mogoče pa bo Francija vendarle prišla do prepričanja, da v razmerju proti razoroženemu narodu ne more več zahtevati svojih pogojev glede varnosti, ne da bi spravila v nevarnost nedotakljivost svečano podpisanih pogodb.

Berlin, 3. nov. AA. Za Brüningovo vlado so nastale nove težkoče. Snoči se je sestal izvršni odbor ljudske stranke. Zaradi bolezni Scholtza je predsedoval Dingeldey, ki je v svojem govoru opozoril kanclerja Brüninga, da bo ljudska stranka prešla v opozicijo, ako bo vlada priznala socializem koncesije za njihovo sodelovanje.

Viharji in poplave v zapadni Evropi

Francija in Anglija najbolj prizadeti

Pariz, 3. nov. as. Včerajšnji vihar je napravil veliko škodo ne samo v Parizu, temveč tudi po vsej srednji in severni Franciji. Ponoči je vihar v Parizu podrł steber nočne svetiljke, pri čemer je bil ubit en pasant. Reka Marne je strahovito narasla. Južno od Pariza je popolnoma poplavljen vas Coulommiers. Tudi ob bretonski obali je vihar napravil mnogo škode.

London, 3. nov. as. Ob južni obali Anglije je divjal velik vihar, ki je napravil mnogo škode v pristaniških napravah in ogrožal številne parnike ter so pristaniške oblasti beležile več nezdod.

London, 3. nov. as. Po današnjih poročilih je bil včerajšnji vihar ob angleški obali silnejši, kakor se je prvotno poročalo. Iz vseh pristanišč angleške

stvom branila Kristusova načela povsod brez kompromisov. Ali ji moremo dati lepše voščilo za volitve dne 9. novembra?

Župnik Rejec dobil »diffido«

Gorica, 3. novembra. Župnik Ivan Rejec, v Sv. Križu na Vipavskem je dobil v petek od goriskega prefekta prvi opomin, tako zvano »diffido«.

Gospod župnik Rejec je bil na Goriskem eden najglobojih krščanskih mislecev in organizatorjev. Ze skoro celo desetletje pred vojno je tedanji prefekt v malem semenišču in pozneje v bogoslovnici zbiral mali slovenski naraščaj v katoliške organizacije ter je imel pri tem ogromne uspehe. Kar je bil na tem polju mladi dr. Fogar, sedanjí tržaški škof, za Italijane, to je bil mladi Ivan Rejec za Slovence. Inicijativno je sodeloval pri takratnem katoliškem prerodu na Goriskem. Po vojni je bil on zopet eden prvih, ki je organiziral slovensko duhovščino za poglobljeno dušno pastirsko delovanje v razvranih povojnih razmerah.

Ivan Rejec je tip tihega, skromnega, a globokega in nenavadno ostrega misleca in odločnega katoliškega delavca med Slovenci. Mož misli in dela ni nikdar okleval ni nikdar sklepal kompromisov z načeli. Zato se ga je katoliška mladina vedno oklepala s spoštovanjem in ljubeznijo. V svojem osebnem nastopu skromen in ljudomil, uživa v vseh slojih globoko spoštovanje.

† Svetozar Pisarevič

Belgrad, 3. nov. m. Danes je tukaj umrl član belgrajske opere Svetozar Pisarevič. Pokojnik je bil v umetniških krogih znan kot eden izmed najboljših jugoslovanskih baritonistov. Slovenski javnosti je znan iz svojih svoječasnih gostovanj v Ljubljani. Bil je tovariš Riosa na akademiji na Dunaju. Po končanih študijah je bil najprej angažiran v Münchenu, nato v Zagrebu, od koder je prišel v ljubljansko opero. Tam je bil do leta 1921, potem pa je sprejel angažma v belgrajski operi. Odtod je odšel v Českoslovaško, pa se ponovno vrnil v Belgrad in ostal pri belgrajski operi do poslednjega časa. Umrl je na vnetju trebušne mrene in sicer nenadoma po zelo kratki bolezni. Pokojnik je bil znan po plemenitem značaju. Povsod si je bil pridobil številne tovariše.

Predlog za reorganizacijo naše konzularne službe

Belgrad, 3. novembra. AA. Uduženje jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov je poslalo preko svojega glavnega odbora predsedniku ministrskega sveta ministru za zunanje zadeve in ministru za trgovino in industrijo predlog za reorganizacijo naše konzularne službe. Glavni odbor, ki je v tem vprašanju zastopal stališče resolucije zadnjega kongresa združenja, naglašja, da združenje smatra za brezpogojno potrebno, da morajo konzuli imeti posebno znanje in najvažnejših panogah gospodarstva. Ker imajo člani združenja za to potrebno znanje, združenje smatra, da bi morali člani najti zaposlitve tudi v službah pri naših zastopništvih v inozemstvu.

Imenovanja

Belgrad, 3. novembra. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja so postavljeni na predlog ministra za gozdove in rudnike v soglasju s predsednikom ministrskega sveta v odseku za gozdarstvo pri kraljevski banki upravi v Ljubljani Viktor Novak, referent pri srezu Ljubljana, za podgozdarja v I-III v Radečah, Rudolf Pernstein iz Brežic, v Kočevju pa P. Zuljan iz Litije.

Zborovanje zveze mest

Zagreb, 3. nov. p. Jutri odpotuje v Belgrad zagrebški župan dr. Skrlj iz izvedenci na zborovanje zveze mest, ki bo 5. t. m. v Belgradu. Na njej bodo obravnavali o najvažnejših vprašanjih, ki zadevajo komunalno življenje. Zanimanje za to zborovanje je ogromno. Zveza je zaprosila ministrstva, da pošljejo na zborovanje strokovne referente, da bi neposredno zvedeli za predloge.

Papsl se vrne po volitvah

Milan, 3. novembra. as. Major Pabst je izjavil v intervjuju, da se ne namerava takoj vrniti v Avstrijo, temveč se bo vrnil šele po končanih volitvah, da svojo prisotnostjo ne bo vplival na izid volitev.

Kulturni boj v Litvi

Razpust mladinskih organizacij — Oster pastirski list litvanskih školov Odpoklic papeževega nuncija?

Kowno, 3. nov. ff. Litvanska vlada je razpustila vse katoliške mladinske organizacije. V cerkvenih krogih se pripravlja odpor proti tem ukrepom, ki so mladinsko odgojo odtegnili vplivu katoliške vere. Apostolski nuncij Bartoloni se pripravlja na odhod v Rim.

Varšava, 3. nov. ff. Na Litvanskem je nenadoma izbruhnil zelo nevaren konflikt med katoliško cerkvijo in med vlado. Znano je, da so krščanski socijanci, ali kakor se tukaj imenujejo, krščanski demokratje, zagovarjali misel zblizanja med Litvo in Poljsko, v dobri veri, da bodo s tem koristili miru in svoji domovini. Sedanja vlada, v kateri krščanski socijanci ne sodelujejo, pa stoji na stališču, da so pogajanja s Poljsko nemogoča, dokler vprašanje Vilne ni rešeno. Da bi odtegnila mladino vplivu katoliških organizacij, je litvanska vlada nenadoma in nepričakovano razpustila vse katoliške omladinske organizacije. Mimogrede povedano, se je to izvršilo čisto proti predpisom konkordata, ki izrecno dovoljuje obstoj katoliških mladinskih organizacij.

Iz Kowna se poroča, da je razpust mladinskih društev učinkoval zelo razburljivo na vse kroge. Katoliška hierarhija se je takoj odločila zavzeti načelno stališče in nastopiti za pravice, predvidene v konkordatu. Razposlali so na vse župnije posebno pastirsko pismo, v katerem

rem naglašajo pravico katoliške cerkve do vzgoje mladine. Ta pastirski list je bil prečtan javno na vseh župnih cerkvah cele Litve na dan Vseh svetnikov. Škofje pozivajo vernike, da ostanejo mirni, da se vzdržijo vsakega nepremišljenega koraka, ki bi se mogel tolmačiti kot upor proti ustavni oblasti, vendar dajejo naredbi, da se naj mladina razide iz društvenih prostorov le na porabo sile, ter da naj se zaveda, da so sedaj prišli težki časi za katoliško ljudstvo, ko bo moralo z žrtvami pokazati, koliko je vdano svoji veri. Pastirski list se je dejansko tudi prebral po vseh župnih cerkvah med službo božjo. Iz dežele poročajo, da je prišlo do resnih spopadov med oblastjo, ki je hotela zapreti društvene prostore in med mladino, ki ni hotela prostovoljno zapustiti prostorov.

V političnih krogih ne obstoja noben dvom več, da se je kulturni boj že pričel. Vlada preiščuje, kako bo nastopila proti škofom radi pastirskega lista. Za enkrat prevladuje mnenje, da se mora vlada pokazati odločno ter sprejeti boj, katerega baje ona ni začela. Nekateri ministri pa naglašajo, da bi bil kulturni boj konec litvanske neodvisnosti, ki se mora boriti že itak proti stoterim težkočam, in ki bi notranjega razkola ne mogla prenesti.

Apostolski nuncij Bartoloni, ki se je dolgo

časa zamaš trudil, da bi preprečil usodepolni vladni dekret, in ki je tudi pomirjevalno vplival na škofo, se pripravlja na odhod v Rim, da tam poroča o položaju. Za enkrat izgleda, da ne bo dobil naslednika, ako se mu ob dvajseti uri ne posreči prepričati vlado, da ni v njenem interesu in tudi ne v interesu litvanske države, da se vrže v notranji boj, o katerem ni mogoče predvideti, kakše dimenzije bo zavzel.

Litvansko časopisje se z veliko nervoznostjo peča z nastalim položajem. Nekateri listi naglašajo, da se vlada od zgodovine ni ničesar naučila. Še nedavno je bila katoliška cerkev preganjana v Mehiki in je izšla pomlajena in sveža iz vseh preizkušenj. Sedaj se vrši neizprosni boj proti krščanstvu v Rusiji. Kdo ve, če vse te žrtve ne bodo rodile novega zdravega krščanstva, ko o boljševikih ne bo več duha ne sluha.

V poljskih vojaških krogih, ki so Litvi sovražni, se z nekim zadovoljstvom motri položaj v sosedni Litvi. Litva razdejana po kulturnem boju bo nehala biti ovira za razvoj Poljske proti severu. Tudi iz Moskve se poroča, da sovjetska vlada z veliko pozornostjo zasleduje razvoj spora med vlado in med cerkvijo. »Izvestja« pišejo, da je to zadnje dejanje takojmenovane litvanske neodvisnosti.

Ras Tafari kronan

Adis Abebe, 3. novem. AA. Včeraj je bilo opravljeno kronanje abesinskega cesarja Tafarija. Pri tej priliki so bile prirejene neverjetno peštre in veličastne slovesnosti. Kraljevska dvojica je prečula vso noč v cerkvi v pobožni molitvi. Zarana sta se kralj in kraljica napotila v poseben salon, kjer sta se vsedla na zlat prestol. Obkrožili so ju zastopniki evropskih dvorov in držav ter abesinski poglavarji v živahnih narodnih nošah. Nadškof je kraljevski dvojici izročil zlato plašče, nakar ju je mazilil. Nato je obema nataknil dragocene prstane kot znake cesarske oblasti. Vlada je nato kronal odposlanec patrijarha v Aleksandriji. V tem času so zagrmeli topovi, množice pa so pridilele novemu abesinskemu cesarju in cesarici navdušene manifestacije. Abesinski vojvode so pri tej priliki prisegli cesarju zvestobo in poslušnost. Nato sta se cesar in cesarica napotila v povorki trikrat okoli katedrale. Visoko v zraku pa je krožilo šest aeroplanov.

Pol milijona za Prekmurje

Belgrad, 3. novembra. AA. Minister za zgradbe je odobril projekt del na reki Muri za revidirano proračunsko vsoto 452.310 Din in projekt hidrocentrale in vodovoda za mestno Nikšić v revidirani proračunski vsoti 410.463 Din.

Dodatna naredba o delokrogu finančnih direktij

Belgrad, 3. novembra. AA. Minister za finance je razpisal danes finančnim direktijam razpis, s katerim odreja:

1. da do 15. t. m., v kolikor to ni že napravljeno, določijo rajonske meje mest, trgov in vasi z nad 5 tisoč prebivalci oziroma vasi, v katerih se nahajajo središče sreza, ter kopališče in letovišče, 2. čim določijo te rajonske meje (do konca t. m.), morajo pristopiti k razpisu davkov za kmetijske hiše izven rajonskih mej. Nadalje morajo v tem roku plačati vsi dolžni davek tako kmetje kakor obrtniki ter se mora razpisati davek na hiše z obrtjo v vaseh od 5 tisoč prebivalcev in izven rajonskih mej mest in trgov.

3. finančne direktije lahko izjemoma znižajo razpis davka za hiše, zgrajene iz slabšega materiala (iz lesa itd.), v katerih stanujejo lastniki (obrniki ali kmetje),

4. finančne direktije so popolnomočene, da vzamejo v pretes tudi po tem roku, najdalje pa do konca t. m. vlozene pritožbe proti hišnemu davku, v kolikor so te pritožbe upravičene,

5. v kraljih, kjer je bila letos slaba letina, lahko finančne direktije dopustijo obrobno plačevanje davka za to leto do konca novembra 1931. Kdor ne plačuje točno naloženih obrokov, izgubi pravico obrobno plačevanja,

6. za dohodninski davek morejo finančne direktije v tem slučaju dopustiti plačevanje v obrokih do konca leta 1935. V slučaju, da dajo finančne direktije to ugodnost (pod točko 5 in 6), naj se ozirajo na imovinsko stanje in plačilno sposobnost obvezancev,

7. v kraljih, kjer še ni izvršena katastrska izmera, se mora izvršiti razpis po DK. 95.823/29, kjer je dana možnost, da se izvrši poprava na ta način, da vsak posestnik prinese seboj načrt svojega posestva, sestavljen od strokovnjakov.

Drobne vesti

Otvoritev brzojava in telefona v Turnišču. Od 25. oktobra t. l. sta pri pošti Turnišče stvorjeni brzojavna postaja in telefonska centrala.

Stockholm, 3. nov. AA. Kakor poročajo, se je posrečilo 10 filmov Andreeve ekspedicije na severni tečaj toliko popraviti, da bodo uporabni. Filmi so dolgi po 60 metrov. Nekateri kažejo pristanek zrakoplova na ledeniku blizu White Islanda. Najboljše so se ohranili filmi, shranjeni v bakrenih cevih.

Varšava, 3. nov. AA. Te dni odpotuje v Jugoslavijo ugledni član tukajšnje opere in njen prvi basist Roman Vraga, ki bo v Jugoslaviji gostoval. Vraga je član jugoslovansko-poljske lige in odlični zagovornik jugoslovansko-poljske vzajemnosti.

Varšava, 3. nov. AA. Dr. Vojeslav Mole, profesor univerze v Krakovu, je začel na krakovski univerzi predavanje o renesančni umetnosti na obeh straneh Jadrana. Profesor bo imel vrsto predavanj na ljudski univerzi v Sandomieržu in v Sanjanjevcih o jugoslovanski umetnosti.

Belgrajske vesti

Belgrad, 3. novembra. AA. Minister za notranje zadeve je dobil obvestilo, da so v noči od 1. na 2. t. m. neznane osebe pokradle iz grobov Stjepana Radića, Pavla Radića in Jurija Basarička sveče in vence. Minister za notranje zadeve je odredil najstrožjo preiskavo ter da se predmeti, čim jih najdejo, vrnejo na svoja mesta, krivci pa kaznujejo.

Belgrad, 3. novembra. AA. Ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje je uvedlo z današnjim dnem drugi spored službe v svojem kabinetu. Odslej se bodo privatne stranke sprejemale vsak ponedeljek, sredo in petek od 9 do 12 in pol, izjemni dnevi, kadar ministra ni v Belgradu.

Belgrad, 3. novembra. AA. Kr. poslanstvo v Londonu je obvestilo zavez za pospeševanje znanje trgovine, da želi stopiti tvrdka Ridge Wilmouth v stike s firmami v naši državi, v prvi vrsti s prodajo avtomobilov, motornih vozil in njihovih delov.

Belgrad, 3. nov. m. Ameriški trgovinski minister Klein, ki se je danes dva dni v Belgradu v privatnih zadevah, je danes odpotoval ter pred svojim odhodom dal zadovoljivo izjavo nad razvojem Belgrada in razmer v naši državi.

Zagrebske vesti

Zagreb, 3. nov. z. Iz Karlovič Vari se je po tritedenskem zdravljenju danes vrnil v Zagreb dr. Vlatko Maček.

Split, 3. nov. z. Na zelo svečan način se je otvoril oceanografski institut. Navzoča sta bila med drugimi član srbske akademije prof. Djordjević iz Belgrada in prof. dr. Vouk iz Zagreba, ki sta imela slavnostne govore.

Zagreb, 3. nov. p. Včeraj je umrl v Veliki Matenjači dolgoletni narodni poslanec in podpredsednik bivše hrvatske seljačke stranke Djuro Valčić. Pokojnik je eden izmed vodilnih osebnosti HSS in je bil zelo priljubljen med tamošnjim prebivalstvom.

Zagreb, 3. nov. p. V soboto je imelo hrvatsko katoliško akademsko društvo »Domagoj« redni letni občni zbor, na katerem so odborniki poročali o delovanju v preteklem semestru. Predsednik Uvanović je v svojem poročilu orisal delo odbora za ureditev društvenih prostorov, o konviktu, ki bo sprejel 15 članov. Po proglasitvi članov za staršine, je bil izvoljen nov odbor, ki mu je predsednik Gabrilovac Stjepan.

Zagreb, 3. nov. p. Jutri bo zagrebski nadškof dr. Rauer v Jurdanovcu blagoslovil dom duhovnih vaj.

Italija dobila posojilo

Pariz, 3. nov. as. Glede pogajanj za italijansko posojilo se poroča, da se je s posredovanjem inozemskih bank Italiji posrečilo, najeti v Parizu precejšnje zneske. »Intrasigant« smatra, da je tozadevna kreditna operacija zaključena, in sicer pod vodstvom »največjega in najvplivnejšega francoskega denarnega zavoda« (Credit Lyonnais). »Intrasigant« stavlja vprašanje, ali so udeležene banke vprašale vlado glede oportuniteti te transakcije. (To novico prinašamo z vsemi pridržki.— Op. ur.)

Nazadovanje laburistov

London, 3. nov. p. V nedeljo so se vršile v Angliji občinske volitve, pri katerih je laburistična stranka doživela v poslednjih 8 letih največji poraz. Dosele so njeni glasovi vedno naraščali, tokrat pa je izgubila veliko mandatov. Napredovali pa so konservativci.

London, 3. novembra. AA. V soboto so se vršile v glavnih mestih Anglije občinske volitve. Konservativci so na škodo delavske stranke pridobili veliko mandatov.

Po zadnjih podatkih so dobili konservativci 124 mandatov, izgubili pa 12. Delavska stranka je izgubila 113 mandatov, dobila pa 29. Liberalci so dobili 17 mandatov, izgubili pa 24.

Delavska stranka je posebno veliko izgubila v velikih mestih in v industrijskih krajih. V Leedsu, Hullu, Swansčaju, v Barnleiju in v Blackburnu je delavska stranka izgubila v mestnem svetu večino. Komunisti niso imeli pri teh volitvah nobenega uspeha.

Gospodarsko razsodišče imperija

London, 3. nov. AA. Na imperijalni konferenci je bil dosežen prvi konkretni sklep. Konferenca je sklenila ustanoviti razsodišče britskega gospodarstva. Razsodišče bo pristojno v sporih, ki bi mogli nastati med člani britskega imperija in bo razsojalo od primera do primera. Razsodišče za to ne bo stalno kakor mednarodni sodni dvor v Haagu. Vsakemu članu britskega imperija bo dano na prosto, da zahteva razsodbo tega razsodišča. Novo razsodišče ne bo nadomestilo privatnega sveta, ki bo obstojal še dalje in razsojal spore med posamezniki.

Rudarski delavnik

Zeneva, 3. nov. AA. Mednarodni urad za delo je razposlal vsem državam članicam Društva narodov vrsto vprašanj o delovnem času in delovnih pogojih v rudnikih. Med 22 takimi vprašanji so posebno zanimiva ona glede tehničnih podrobnosti, ki se tičejo trajanja delovnega časa. Gre za to, ali naj se uvede sedemurni, sedem in pol urni, sedem in trideset urni ali osem urni delovnik, ali naj se v delovni čas uračuna čas, ki ga rudar zapravi s spuščanjem po dvigalu v rov in z dviganjem iz njega, ko prihaja na delo ali odhaja iz njega. Obenem se države naprošajo, da izjavijo ali pristanejo na to, da se enotno mednarodno regulira to vprašanje.

Poljska volivna borba

Varšava, 3. novembra. as. Volivno gibanje v Poljski je zelo burno ter je vlada aretirala zopet pet članov dosedanjega parlamentarnega zastopstva. V Lodzu so demonstranti naskočili in razbili uredništva vladnih listov. V Varšavi sta bila ranjena dva pristaša Pilsudskega, eden pa je bil ubit.

Indija naj postane dominijon

London, 3. nov. AA. Pod predsedstvom maharadža Gaekvarja iz Barode se je sestala večera delegacija indijskih držav na konferenci okrog mize. Izvolila je odbor 7 ministrov, ki bodo s stališča indijskih držav proučili razne predloge za rešitev indijskega ustavnega vprašanja. Davi so se sestali na informativen sestanek tudi angleški indijski delegati, ki so prispeli v soboto v London.

London, 3. novembra. AA. Kakor poročajo časopisi, so indijski delegati na konferenci »okrog mize« sklenili zahtevati od angleške vlade, naj prizna Indiji položaj dominijona. V nasprotnem slučaju bodo indijski delegati zapustili konferenco.

Dunajska vremenska napoved. Nekoliko časa bo še trajalo milo vreme. Na jugovzhodni strani Alp pa je pričakovati močnega deževja. Zagrebska vremenska napoved: Deževno in hladno.

Zaščita kmetijskih pridelkov

Belgrad, 3. nov. pp. Danes so objavljena zvišanja nekaterih uvoznih carin. Iz pregleda vidimo, da so predvsem povišane carine na kmetijske proizvode. Dejstvo je, da vključ veliki naši agrarni produkciji še vedno uvažamo velike količine agrarnih proizvodov (ječmena lani za 10 milj., koruze za 48, ovsu za 1,6, zelja za 2,1, krompirja za 35,6 milj. dinarjev itd.). Zato so sedaj povišane uvozne carine na te proizvode. Nadalje smatramo, da je namen povišanja agrarnih carin tudi zvišanje cen agrarnih proizvodov. Kajti le popolnoma neodvisen trg lahko prenese zvišanje cen. Sicer so pa n. pr. cene naše pšenice ravno radi nakupov Priv. izvozne družbe nad svetovno pariteto.

Zvišanje carine na uvoz drv je pripisovati dejstvu, da smo vključ naši produkciji še vedno uvažali drva (v Vojvodino).

Izredno zvišanje carin na gramofone, itd. ter plošče je pripisovati namenu zaščiti domače industrije v tej panogi, ki se je zelo razvila.

Druge izpremembe imajo namen pospešiti uvoz produkcijskih sredstev (stroji itd.) v svrhu povečanja domače industrijske in obrtne delavnosti.

Spomenik hvaležnosti Franciji

Odredba ministra za prosveto

Belgrad, 3. novembra. AA. Povodom praznika odkritja spomenika hvaležnosti Franciji je minister za prosveto Božidar Maksimović izdal sledečo odredbo:

Ko je v svetovni vojni naš narod šel skozi najtežje preizkušnje in skozi nadčloveško trpljenje, ko so ostanki izžepanih vojakov, žen in otrok brez domovine tavalj, se je našlo veliko src, ki je bilo zmožno čutiti, se je našla velika volja, pripravljena pomagati. To srce in volja so bili Francozi. Francija je razumela veličino našega podviga in odprta na široko vrata svoje domovine ter sprejela odstanke slave junaškega srbskega naroda ter mu prožila pomoč, da jih vrne v življenje in jim da vero v bodočnost. Velika Francija, zavetnica svobode, je postala naša druga domovina. Naši so razumeli biti hvaležni in tega Franciji ne bodo pozabili. Tudi na dvajseto obletnico premirja po svetovni vojni so se spomnili pri nas s čuvstvom hvaležnosti vsi sloji obveze napram Franciji in hočejo dati

temu viden znak. Odbor, sestavljen od oseb, ki so se začasa voje šole v Franciji in s tem neposredno občutila blagodat in plemenitost francoske duše v kratkem času dveh let zbrali dovolj denarja, da postavijo dostojen spomenik hvaležnosti. Velik umetnik ga je zgradil iz trdega granita in večnega bronu. Na dan, ko slavimo dvanajsto obletnico premirja bo v Belgradu svečano odkrit ta spomenik hvaležnosti napram Franciji, za katerega je dala belgrajska občina na razpolago eno najlepših mest v Belgradu. Kakor se tedanja šolska mladina spominja dobrote francoskega srca, tako naj se tudi današnja šolska mladina v bodoče odgaja z občutki hvaležnosti, ki jih goji ves naš narod napram Franciji. Zato odredjam, da se na dan odkritja spomenika t. j. 11. novembra v vseh narodnih, mešanih, srednjih in strokovnih šolah vrši mesto prve ure pouka predavanje o francoski plemeniti podpori naši mladini v dobi najtežjega trpljenja. Šole v Belgradu naj se udeležijo proslave na način, ki se jim bo odredil.

Anglo-saksonski pritisk na Francijo

Slabi izgledi za uspeh Gibsonovega posredovanja — Francijo je zakrnil zadnji Mussolinijev govor

Pariz, 3. nov. fr. Vse večje časopisje se z mrzlično nervoznostjo bavi s potovanjem ameriškega poslanca v Belgiji Hugh Gibsona v Pariz in v Rim. Potovanje bi imelo ostati tajno in edinolet iznajdljivosti diplomatskega dopisnika »Echo de Paris« se imamo zahvaliti, da je prišlo v javnost.

»Pertinax« poroča, da je Tardieu Gibsona sprejel izredno hladno. Tardieu je njegov prihod smatral za nezaželjeno vmešavanje Zedinjenih držav v zadeve, katere bi Francija želela rešiti sama brez zunanjega pritiska. Iz okolice predsednika vlade se verodostojno poroča, da je Tardieu nameraval že sam pristopiti k londonskemu pomorskemu paktu, in sicer takoj, ko so se pogajanja med Francijo in Italijo v Ženevi prekinila. Tardieu-jev predlog je bil za enkrat odbit, ker so anglosaksonske države izjavile, da Francija sama ne sme pristopiti brez Italije, ker sicer bi izgledalo, da so velesile sprejele francosko stališče v vprašanju pomorske premoči, med tem ko so se do sedaj vedno trudile ostati nevturalne in ne priznati ne italijanskega ne francoskega stališča. Sedaj ko je Mussolini v svojem rimskem govoru Franciji ponovno zagrozil, in ko je Vrhovni fašistični svet proglasil, da Italija noče začeti nobenih pogajanj, če se ji ne prizna enakopravnost s francoskim brodomem, je Tardieu prišel do prepričanja, da sprčo »te rodovitnosti« v besedah, katere kažejo nekateri državniki, ne kaže več čakati na kakšen ugodnejši trenutek za nova pogajanja. Tardieu je torej sklenil da znova ponudi Ameriki in Angliji ratifikacijo londonskega pakta. Mesto odgovora, je naskakal sprejel obisk ameriškega poslanca, ki se je prišel po-

nujati za posredovalca med Francijo in Italijo. Iz tega jasno sledi, da sta Amerika in Anglija hoteli na indirektni način Francijo prisiliti do novih pogajanj, oziroma, kot piše »Journal des Debats« do novih koncesij.

Listi pozivljajo francosko vlado, naj bo odločna in močna, naj se ne vkloni anglosaksonski ofenzivi, ker meja njenega pomorskega razoroževanja je dosežena. Če še nekaj popusti, potem bo nehala biti kolonialna velesila. »Echo de Paris« namigava tudi, da je nastop Gibsona v zvezi s tajnimi pogajanj, ki so se vršila nedavno med Ameriko in Nemčijo in sicer za skupen nastop proti Franciji pri zasledovanju razorožitvene komisije, ki se ima vršiti v najkrajšem času v Ženevi in koje predsednik je Gibson.

Habsburško strašilo

Budimpešta, 3. novembra. as. Danes se je po Budimpešti razširila vest, da se je v soboto popoldne pripeljal v Szombathely visok, vitek, 18 let star mladenič v avtomobilu iz Rohoneza. V mestu je takoj nastala govorica, da se je pripeljal Otton Habsburški, ki se je nastanil v škofski palači. Škofjsko tajništvo je izdalo kratek komunik, da je obiskal mesto švedski prestolonaslednik Gustav Adolf, ki se je po kratkem bivanju odpeljal proti Rohonezu.

Hmelj

Zatec, 3. novembra. as. Razpoloženje na hmeljskem trgu je nespremenjeno mirno. Kupna cena za hmelj letine 1930 se giblje med 400 do 600 Kč.